

ADALÉKOK SZABÓ KÁROLY RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁRÁNAK II. KÖTETÉHEZ.

Midőn 1878-ban Szabó Károly Régi Magyar Könyvtárának I. kötete megjelent, melyben a nagyérdemű szerző az 1484-1711-iki időszak magyar irodalmi termékeiből 1793 magyar nyomtatványnak bibliographiai leírását nyújtotta, a «Magyar Könyv-Szemle» volt az, mely ezen alapvető munka kiegészítéséhez új adalékok gyűjtésére hívta fel a szakférfiak figyelmét s azoknak közlését egy önálló rovatban megindította.

Azóta 14 esztendő mult el, mely idő alatt folyóiratunk, hála munkatársaink buzgalmának és a bibliographiai ismeretek terjedésének, igyekezett kitzűzött feladatának megfelelni s az új adalékok közlését eddigelé összesen 307-re vitte fel, vagyis ha figyelembe vesszük, hogy Szabó Károly említett munkájában az 1711 előtti időből közel 1800 magyar könyvet sorol fel, úgy a «Magyar Könyv-Szemle» által napfényre hozott ismeretlen magyar nyomtatványok száma Szabó Károly munkájának mintegy $\frac{1}{6}$ részét képezi, vagyis 307-ra megy azon 1711 előtti magyar könyvek száma, melyek Szabó Károly munkájában felvéve nincsenek s melyekkel a magyar irodalom a «Magyar Könyv-Szemle» közlése által gyarapodott, miáltal az 1711 előtti magyar nyomtatványok száma 1793-ról 2100-re emelkedett.

Ezeken kívül száznál többre megy azon régi magyar könyvek száma, melyeket Szabó Károly csak mások idézése után hiányosan írt le, de eredeti példányt nem látott belőlök. Ezeknek leírását a «Könyv-Szemle» az azóta felkutatott eredeti példányok után pótolta és ez úton Szabó munkájába önhibáján kívül becsúsztott több tévedést helyreigazított.

Ezen kiegészített czímmások az általunk napfényre hozott új 307 magyar nyomtatványnyal együtt, Szabó Károly munkájának 2-ik kiadásánál, esetleg egy pótfüzet kiadásánál igen jó szolgálatot fognak tenni.

Addig, míg ez megtörténik, elérkezettnek láttuk az időt Szabó Károly Régi Magyar Könyvtárának II. kötetére hívni fel a szakférfiak figyelmét, s ennek kiegészítésére megkezdjük ezennel az új adalékok közlését.

A II. kötet a magyarországi 1711 előtti *nem magyar nyelvű könyveket* öleli fel. Hiszszük, hogy az új adalékok közlése itt még eredményesebb lesz, mint az első kötetnél volt és hogy ezen eredményből hazánk XVI—XVII. századbeli művelődéstörténete még sok ismeretlen adalékkal fog gazdagodni.

A szerk.

A.

A M. TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRÁBAN.

1. sz.¹ *Bártfa, 1594.*

Celadon. Ecloga, Qva Joannes Belsius Epper: Diui Ferdinandi, olim in legatione ad Solymannum Turc: Imperatorem, à secretis, statum Vngariae iam per Dei clementiam felicem celebrans, pro nobilitate sibi data, et ut vocant, prouissione, annis ab hinc plurimis, gratias agit et perstringit laudes Rodolphi Avgvstiss: Nostri Imper: quòd hosti Christianitatis, Turcae, iam bellum inferat, cum gratulatione pro rebus omnibus prosperè gerendis. GENE-ROSIS ET EGREGIIS Dominis, Dno Georgio Hofmanno, D. Nicolao Orlai, D. Francisco Kopaczy, Sac: Caes: Regiaeque Mis Consiliariis et Camerae Scepusiensis praesidibus, caeterisque eius officariis dedicata et scripta a Joanne Bocatio Scholae Epperiensis Rectore, cum Eos ad nuptias suas, cum eiusdem Joannis Belsii,

¹ Eddigi szokásunkhoz híven az egészen új adalékokat folyó számmal láttuk el. A Szabó Károlynál másodkézből vett adatok alapján hiányosan ismeretett és általunk kiegészített könyvczímeket sorszámmal nem jelöltük meg.

Szerk.

hoc 1594. anno piè defuncti, relicta filia Elisabetha, 21. die Junij. celebrandas, inuitaret. Bartphae. — 4r. Aij—Aiii = 4 sztlan levél.

2. sz. *Vizsoly, 1598.*

Ode encomiastica. De auspicatissima Nocte, qua Jaurinum Arx munitissima recuperata est. Scripta et arctioris necessitudinis ergo consecrata. NOBILITATE Generis, Virtvtvm Omnium Lavde & Officiorum dignitate praestantibus Viris, Dominis, Erico Lassotae, & Joanni Vnderholczero: Sacrae Caes: & Regiae Mttis: etc: in Superiori Hungaria Lustrationum. & Solutionum Magistris, etc: Dominis & Amicis optatissimis. & conjunctissimis. Per Casparvm Frank in Camera Scepusiensi Rationum latinarum Magistrum. Impressa Visolii Anno M.D.XCIIIX. — 4r. A₂—A₃ = 4 sztlan levél.

Gyulafejevárvár, 1627.

Repotiis Albensibus Illustrissimi Comitis STEPHANI BET-len de Iktar Perpetui Comitis in Hunyad, Liberi Baronis in Deva, Domini in Ecsed, Haeredis in Huzt & Maramaros, nec non famosissimæ Arcis praesidiig Varadinen. Capitanei etc. Sponsi. Illustrissimæ Virginis MARIAE SZECSI de Rimaszecs Dominae in Muran Josua & Lypcese &c. Sponsæ. — Festinantibus Musis Adel. Occqz. Fran. Bornemisza. Albæ-Jvliæ Imprimebat Martinus Meszleni, Anno 1627. — 4r. A—B₃ = 8 sztlan levél.

Szabó R.M.K. II. 449. sz. említi, de nem látta.

3. sz. *Lőcse, 1638.*

Tranowski (Girjik). Pijsné Duchownj, Staré y Nowé, kterýchz Cýrkw křestianská, při Wýroinjch Slawnostech a Památkách, Gakož y we wsselikých potřebachwých, obecnych y obzwlásstnjch, s mnohým prospěchem, vžjwá: Knjmž pridany gsau Pjsné D. M. Luthera wssecky, z Némecké řečj do nassj Slowenské, preloženě; Od Kněze Girjka Tranowského, Služebnjka Pané, při Cýrkwi Swato-Mikulasskéw Liptowé. Wytisstené w Lewoči, 1638. — 8r. 1003 lap. Végül: 39 sztlan Register. *Az utolsó lapon: Wytisstēn w Lewoči, v Wawřince Brewera. Anno: M. DC. XXXIX.*

4. sz. *Trencsén, 1640.*

D. D. Quaestiones Nobiliores, De TRIVMPHALI Christi Ascensione In Coelum. Quas, Annuente Supremo Numine, In Gymnasio Trenchin: Sub Praesidio Danielis Remenii Tevto-Lips. Scho. Trenchin. p. t. R. Publicè defendendas suscipit Martinus Mihulec Tevto-Lipsiensis. Ad. D. 15. Maj. An. 1640. Veriverbium. Separate membra quod videtis et creditis in capite. Trenchini, Typis Wenceslai Wocalii. — 4r. A₂—B₂ = 6 sztlan levél.

Reméni, mint praeses Trencsén város birájának és tanácsának ajánlja.

Trencsén, 1641.

Cum Deo Dissertatio Positive Eucleata De MINISTRO-|RVM ECCLE-|siasticorum Distinctis gradibus. Quam Asserente Hilario Ernesto Bineró SS. Theol: Stud: Examinato, p. t. Gymna: Neosol: Rectore, Mense Majo. Publicè pro ingenii modulo defendere conabitur (*sic*) Esaias Pilarik Oczova-Hung: Typis Vocalianis Trench. Anno 1641. — 4r. 4 sztlan levél.

A respondens ajánlja Rayger Vilmosnak, «Procerum Inferioris Austriae Ordinario Medico».

Szabó K. II. 584. sz. alatt említi, de nem látta.

5. sz. *Lőcse, 1650.*

Pragmaticon Mitrophoricum Quod Reverendissimo Domino Domino MATTHIAE TARNOCI De Lelocz, Episcopo Csanadiensis., Praeposito Scepusiensi, Sæ. Cæ. Ræqz Mättis Consiliario & Mecænati suo singulariter gratioso. Gymnasium Societatis Jesu Scepusij, debitæ gratitudinis testimonió dedicauerat, cüm idem Reverendissimus Dominus Ad Episcopatûs Csanadiensis evector Infulam Anno Sancto consecraretur M.DC.L. — 4r. A—D₂ = 14 sztlan levél.

6. sz. *Lőcse, 1651.*

Disputatio Theologica De Baptismi Necessitate. Quam Spiritu Sancto secundante Bonorum Examini subjeit. NICOLAVS NIGRINI

Solnens. Scholae patriae Rector Respondente, Andrea Saraide Scholae ejusdem Alumno. Ad diem 31. Octobr. horis antemeridianis. Leutschoviae, Typis Laurentii Breveri, M.DC.LI. — 4r. A₂—B₃ = 8 sztlan levél.

Nigrini ajánlta Neczpáli Josth András, Rudnyánszky Andr., Beniczky János, Hrabowszky Péter, Melko Jánosnak; továbbá Zsolna város birájának és tanácsosainak.

Trencsén, 1651.

SPICILEGIVM Biblicum in Stipula Praedestinationis a M. Martino Tarnoczi Ventilatum Publicè in Gymnasio Trenchiniensi die Januarij 27. Anno Aerae Cristianae 1651. Respondente Johanne Krmano P. THRECHINII Permissu Superintendentali. Typis Laurentij Benjamin ab Hage. — 4r. 4 sztlan lev.

Ajánlva Krman által Dubravius Dániel superintendens; Hanconius Jakab baáni, Sculteti Márton lessetyei és Krman Daniel csizsicszi lelkészeknek.

Szabó K. említi, de nem látta.

7. sz. Trencsén, 1651.

SVSANNA, seu ACTUS Oratorius, septem diversarum, ac in partem utramque pertractatarum, quaestionum Orationibus constans à totidem inferiorum Primae In Schola Schemniciana classis tironibus publicè die 24. Aprilis Anno M.DC.LI. institutus. Ubi in Orationum. Prima, Castitatem Susannae commendat; Michael Haidt. Secunda, Senum facta vituperat; Gottfrid Kern. Tertia, Juris in Susannam rigorem urget: Joh: Christo: Haffner. Quarta, In sententiae contrarium it: Antonius Felner. Quinta, Senex accusat; Tobias Schneider. Sexta, Daniel defendit: Martinus Gubitz. Septima, Susanna rea Deum laudat: Johannes Kares. — Trenchinii, Permissu superintendentali. Typis Laurentij Benjamin ab Hage. — 4r. A₂—C₃ = 12 sztlan levél.

8. sz. Lőcse, 1656.

(*Habermann Jan.*) Modlitby Křestianskē, za wsseliké potreby každého Čłoweka, gakeho koli powolanj, k každému dni celého

Týhodne Rannj y Večernj z Pjsma swatého sebrané, a wydané od Doktora Jana Habermana ze Hvu. Wytisštěné w Lewoči, v Wawřince Brewera. Leta P. 1656. — 8r. 305 lap. Elől czímlap és előbeszéd, 4 sztlan lap; végül: Register 7 sztlan lap.

9. sz. *Zsolna, 1665.*

In Nomine Jesu! Meditationis Abbreviatę dissertatio I. De SCRIBARVM & PHARISAEORUM JUSTITIA PROPRIA. Quam, Dei. Ter. Optimi. Maximi. adjutoriō, Publicae disquisitioni Subjicit, Autor, Nicolaus Parschitz, V. M. L. Ludi Rosebergensis p. t. Praeses. Respondente, Paulo Kubica, Silesio. Ad diem Mensis Novembris, Anni, 1665. Excussum Solnae, per Johannem Dadan. — 4r. B—C = 8 sztlan lev. (csonka).

Ajánlja Tököli Imre grófnak.

10. sz. *Zsolna, 1666.*

In Nomine Jesu Disputatio Theologica De MINISTERIO ECCLESIASTICO & Vocatione Ministrorum Ad Munus Ecclesiasticum. Quam Auxilio Divino Publicae ventilationi sistunt Praeses Johannes Hniliczenus, p. t. Scholae Solnensis Rector & Respondens Matthaeus Piscator Carp. Scholae ejusdem Alumn. & Eccl. Org. Ad diem 17¹ Maii. Anno 1666. — Excusum Solnae apud Johannem Dadan, Anno 1666. — 4r. A—B = 8 sztlan levél.

A végén latin versek Ladiver Sámueltól és a zsolnai ifjúságtól.

11. sz. *Zsolna, 1666.*

I. N. J. C. S. N. A. Conclusiones Theologicae, De MORTE qvas Divinā succurrente gratiā, In Florentissimo Posoniensium Gymnasio Aug. Conf. Sub Praesidio Viri Praeclarissimi D. M. ELIAE THOMAE h. t. Gymn. Poson. Rectoris meritissimi, P. L. & Caes. Not. Publicè ventilandas proponit, Michael Lani. Illaviensis. Habebitur die Mensis Maii, A. O. R. CIOIC. LXVI. Excusum Solnae apud Johannem Dadan. Anno 1666. — 4r. 6 sztlan levél.

Lányi M. ajánlta ghyletincezi Ostrosith Mátyásnak, petrőczy

¹ *Irással* pótolva.

Petróczi István aranyarkantyús lovagnak, Kassa vára urának, és Kalinki Joachim illavai lelkésznek.

A végén: M. Buringer János conrector, Perliczius Theophil és Oberland Ján. György pozsonyi gymn. alumnusok latin versei.

Kassa, 1668.

I. N. J. Disputatio Theologica, Synopsi Controversiae primae, Christophori Meier, Theol. Doct. ejusdemque Prof. quondam in Univers. Viennensi Ordinarij, In quâ DE SALUTE & Jvstificatione nostra agitur, opposita, Quam Duce & Auspice Deo, Praeses M. Isaacvs Zabanius, Th. Polem. Secund. & Phil. Theoret. in Athenaeo Eperiensis Augustano-Evangelico, P. P. Ordinarius, Respondente Johanne Laurenti, Theol. & Phil. Stud. Publicae ventilationi; exponet, Die Januarii, Anno CIO ICCLXVIII. Cassoviae, Literis Davidis Türsch. — 4r.

Ghyletinczi br. Ostrosith Mátyásnak ajánlja Laurenti.

Szabó 1136. sz. a. említi; de nem látta.

Lőcse, 1668.

I. N. J. Positionum Theologicarum Decas I. DE THEOLOGIA In Genere. Quam Deo Triuno benigniter annuente Sub Praesidio M. Casparis Schön Eperiensino Hung. in Acad. Witteb. Fac. Phil. Adsses. (*sic*) & Lycei Schemniciensis Rectoris Primarii, A. O. R. M.DC.LXII.X. die 23. Martii, hora antemer. publicè ventilandam suscepit Paulus Schimrack Waralliens. p. t. Classis II. ibidem Collega Respondens. Leutschoviae, Typis Samuelis Brever. — 4r. 4 sztlan lev.

Szabó K. 1147. sz. a. említi, azonban maga nem látta.

12. sz. *Lőcse, 1668.*

I. N. J. Danielis Tieffrunkii, AA. LL. M. & Gymn. Sempr. p. t. Rectoris PARODIA Od. XXIV. lib. I. Carm. Horat. Ad OLAS- SIENSES, Virum De Scholis & Ecclesiis Christianis, locis pluribus, laudabiliter meritum, Dn. DANIELEM KLESCHIVM. AA. LL. M. P. L. C. &c. n. t. Ven Frat. XXIV. Regal in Scepusio Seniore

Varallio Ad Civitatis suae Pastoratum Oratoris Consistorialis munere ordinario insignem, legitimâ vocatione. Excientes, A. O. R. CIO.CC.LXIX. Mens. Jan die 3. Leutschoviae, Lyteris Samuelis Brever. — 4r. A₂—B₂ = 6 sztlan levél.

13. sz. *Lőcse, 1668.*

Σὸν Θεῶ! Exercitatio Theologica, Qua ZHTHMA. De VOCATIONE MINISTRORVM ECCLESIAE, Supremo moderante Numine, Sub Praesidio M. Matthiae Stvrzeri, Gymnasii Novisoliensis Con Rectoris fidelissimi, Domini Praeceptoris, Fautoris ac Promotoris sui plurimum observandi; Ad placidam & publicam προσδιώλεῖν proponitur à Michaele Pawlovitz, Turoceno Jessenensi, Gymnasii ejusdem Alumno. Ad diem . . . Augusti, Anno M.DC.LXVIII. Leutschoviae, Literis Samuelis Brever. — 4r. A₂—A₄ = 6 sztlan levél.

Ajánlta Pawlovitz Kassa, Lőcse, Eperjes, Körmöcz, Selmecz és Breznóbánya városok biráinak és tanácsosainak. Továbbá Lányi Dávid, superint., Quetonius Dániel turóczi kerületi seniornak, Quetonius Sámuel lelkésznek, Milochovszky János radványi lelkésznek és a zólyomi egyh. ker. jegyzőjének és Chlávni György perki (Berg) lelkésznek.

Végén M. Heinzel Jánostól, Crusel. Márton beszterczebányai gymn. collegától, Finalis Tamás és Kwetonius János gymn. alumnusoktól latin versek.

Lőcse, 1668.

I. N. J. Theses Catholicae, de CONCILIIIS OECVMENICIS Ecclesiae Catholicae & eorum Autoritate, quas, Duce & Auspice Deo, In Illustri Statuum Evang: Æthenæo (*sic*) Eperiensi, Praeses, M. Isaacus Zabanius, Theolog. Polem. Secund. et Philos. Theoraticæ P. P. Ordinarius, Respondente, Johanne Laurenti Theol. & Philos. Studioso, ventilabitur, Anno 1668. die 12. Septembr. Leutschoviae Literis Samuelis Brever. — 4r. A₂—C₂ = 10 sztlan levél.

Zabanius Körmöcz és Beszterczebánya városok tanácsosainak és biráinak ajánlja.

Szabó K. emliti, de nem látta.

Zsolna, 1670.

Stürzer (Matthias.) I. N. J. Theses Theologicae De PRÆ-DESTINATI-one. Sub Auspiciis et Favore Generosorum, Nobilissimorum et Prudentissimorum Dominorum Domini Judicis et Inelyti Senatus Regiæ Liberæque Montanæ Civitatis NOVISOLENSIS. Patronorum studiorum munificentissimorum Præside Clarissimo Magistro Matthia Stürzero Gymnasii Patrii Directore Supremo A. & R. Paulo Paskony, dicto Michaelide, Szalatnensi. Anno MDCLXX die Septembris ventilandæ & discutiendæ. Solnæ Impressæ apud Johannem Dádan. — 4r. A₃—B = 5 sztlan levél.

Szabó K. emliti, de nem látta.

14. sz. *Lőcse, 1671.*

I. N. J. Thesium Theologicaliarum Decas DE PECCATO, Poenitentia Et B. Operibus potiores ferè Controversias quae hodie γρησιως Lutherani cum Novatoribus intercedunt, exhibens, quam Dei favente Gratiâ in Lib. ac Regiæ Civitatis Montanæ Novisoliensis Gymnasio sub ipsam Examinis publici clausulam, quae in Diem 30. Aprilis Anni CIO IOC LXXI. incidet. defendendam suscipiet. Praeses M. Matthias Stürzer Rector. Respondente Paulo Petrik, Nagy Szalatnensi. Leutschoviae, Typis Samuelis Brewer. — 4r. A₂—A₃ = 4 sztlan lev.

Végén M. Steller Tamás conrector latin verse Stürzerhez.

Lőcse, 1672.

Q. D. B. V. Conclvsiones Theologicae Articuli De MYSTERIO S. S. TRINITATIS Quas Ex Publicis in Gymnasio Leutschoviensi Praelectionibus excerptas in Examinis Autumnalis Symbolum, Publicae Disquisitioni Tit: Dn. Dn. Inspectoris, Scholarcharum caeterorumque Auditorum omnium ordinum Honoratissimorum, sub Divino Auspicio et Praesidio M. Johannis Schwarzii Dicti Gymnasii Rectoris ac P. P. demisse subji-ciunt et Respondentis et Opponentium Partes pro arbitrio Dn. Patronorum defensuri Studiosi Theologiae, In Auditorio Superiori D... Novembris Anni CIO IOC LXXII. Leutschoviae, Typis Samuelis Brewer. — 4r. A₂—A₃ = 4 sztlan levél.

16. sz. *H. n.* 1683.

Instructio Statuum & Ordinum Regni Hungariæ modernâ eorum congregatione Per Celsissimum Principem partium Regni Hungariæ Dominum, Dn. Emericum Teckeli, In liberâ & Regia Civitate Cassoviensi pro 11. Mensis Januarii anni currentis indictâ præsentium Generoso Domino Stephano Szirmai ad fulgidam Portam Ottomanicam Ablegato eorum Nuntio data. M.DC.LXXXIII. — 4r. A—B₁ = 5 sztlan levél

Az instructio kelte: «Datum Cassoviae, 28 Januarii. 1683.»

17. sz. *Kolozsvár, 1698.*

MONUMENTUM Vitæ & Mortis. Manibus et Exuviis Illustrissimi dum viveret Herois Domini, Domini GREGORII De BETHLEN, Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis, in Inclyto Regio Gubernio Transilvanico Consiliarii Intimi, Regni Transilvaniae Generalis, Comitatus de Küküllő Comititis, Sedis Siculicalis Udvarhely, ut & Districtus Fortalitiique Fogaras Capitanei, ubique Supremi, & Nec Non Individuae ejusdem Vitæ Mortisque Sociae, Consortis dilectissimae, Spectabilis ac Generosae Dominae, Dominae MARIAE TORCZKAI, Illustrissimae ac Castissimae, quoad vivere licuit, Matronae, Verè tanto Heroë dignae. Sacrum. Tenui rudique Minerva Excisum & Erectum operâ Michaelis Szath: Némethi, In Illustri Collegio Reformatorum Claudiopolitano Philosophiae et Lingvarum Professore. Claudiopoli, Ex Officina Nicolai Kis de M. Tótfalu. Anno 1698. — 2r. A₂—E₂ = 10 sztlan levél.

Közli: **Hellebrant Árpád.**

B.

A MAGYAR NEMZ. MÚZEUM KÖNYVTÁRÁBAN.

18. sz. (*Lócse?*), 1631.

Seelmann Christianus. Christliche Leich-Predigt bey der beerdigung Der Weyland Edlen Ehrentugendreichen Frauen Annae geborner Stirwitzin des Edlen und Vesten Herrn Andreae Schröters der Röm: Kay: May: Müntzmaisters des Kayserl. Müntz We-